

รายวิชา สุขศึกษา

รหัสวิชา พ๒๑๑๐๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างปลอดภัย

ครูผู้สอน ครูกฤษณา แก้วพิพัฒน์

ครูวนิดา เรืองอยู่

การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างปลอดภัย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการและประโยชน์ของการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างถูกต้องและเหมาะสมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านทักษะกระบวนการ

นักเรียนสามารถแสดงการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
อย่างถูกต้องและเหมาะสมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. นักเรียนใฝ่เรียนรู้
๒. นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน

จุดประกายความคิด

จุดประกายคิด

“เพราะเหตุใดการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
จึงต้องมีหลักการและการปฏิบัติที่ถูกต้อง”

จุดประกายคิด

“หากนักเรียนพบเห็นผู้ป่วยที่ประสบอุบัติเหตุ
กระดูกหัก และจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายโดยทันที
นักเรียนจะมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร”

คำถามชวนคิด

การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
สามารถทำได้อย่างไรบ้าง
?

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การปฐมพยาบาลและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างปลอดภัย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างปลอดภัย
รายวิชา สุขศึกษา รหัสวิชา พ ๒๑๑๐๓ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยในการปฐมพยาบาลผู้ป่วย เมื่อทำการสำรวจจนแน่ใจและช่วยเหลือเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว สิ่งที่ผู้ปฐมพยาบาลต้องทำต่อไปก็คือ เคลื่อนย้ายผู้ป่วยด้วยวิธีที่ปลอดภัย และอำนวยความสะดวกสบายให้แก่ผู้ป่วยมากที่สุด ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับอาการของผู้ป่วย จำนวนผู้ช่วยเหลือ และอุปกรณ์ที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงเวลานั้น ดังนี้

การเคลื่อนย้ายโดยผู้ช่วยเหลือคนเดียว

เคลื่อนย้ายโดยใช้ผู้ช่วยเหลือคนเดียว ใช้ในกรณีที่เราพบผู้ป่วยคนเดียว และไม่สามารถที่จะหาผู้อื่นมาช่วยได้ เหมาะสำหรับการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยไปยังสถานที่ที่อยู่ไม่ไกล ซึ่งมีหลากหลายวิธีดังนี้

การเคลื่อนย้ายโดยผู้ช่วยเหลือคนเดียว

เคลื่อนย้ายโดยใช้ผู้ช่วยเหลือคนเดียว ใช้ในกรณีที่เราพบผู้ป่วยคนเดียว และไม่สามารถที่จะหาผู้อื่นมาช่วยได้ เหมาะสำหรับการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยไปยังสถานที่ที่อยู่ไม่ไกล ซึ่งมีหลากหลายวิธีดังนี้

๑. วิธีพุงเดิน ใช้กับผู้ป่วยที่รู้สึกตัว

วิธีปฏิบัติ

ให้ผู้ช่วยเหลือยืนเคียงข้างผู้ป่วย หันหน้าไปในทิศทางเดียวกัน แล้วจับแขนข้างหนึ่งของผู้ป่วย พาดไว้ที่คอมือผู้ช่วยเหลือข้างหนึ่งอ้อมไปข้างหลังรัดบั้นเอวของผู้ป่วยไว้ และพาเดินไปในทิศทางเดียวกัน

ใบความรู้

เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างปลอดภัย

การเคลื่อนย้ายโดยผู้ช่วยเหลือคนเดียว

ใช้ในกรณีที่เราพบผู้ป่วยคนเดียวและไม่สามารถที่จะหาผู้อื่นมาช่วยได้

เหมาะสำหรับเคลื่อนย้ายผู้ป่วยไปยังสถานที่ที่อยู่ไม่ไกล

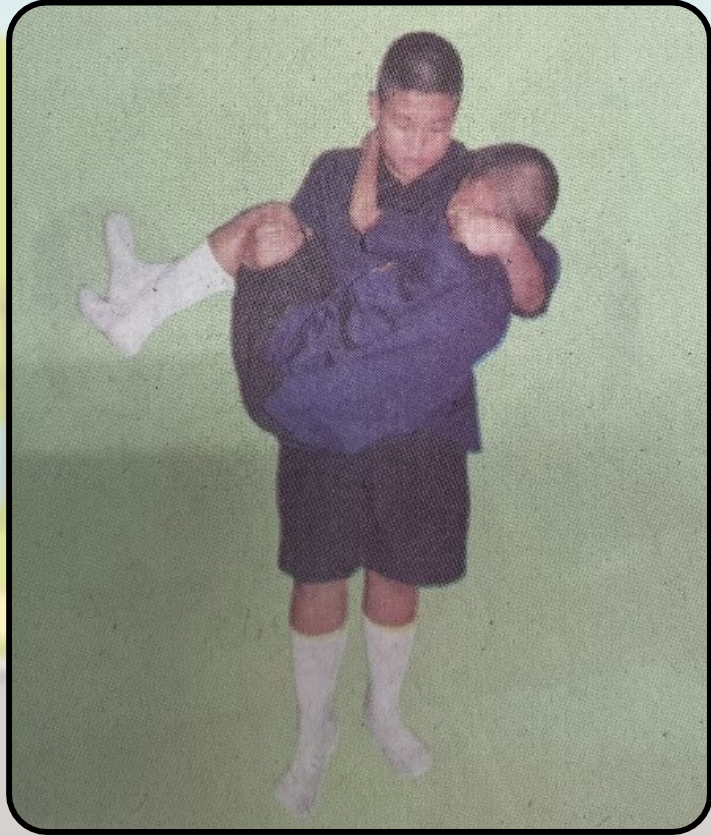
วิธีพยุงเดิน

ใช้กับผู้ป่วยที่รู้สึกตัว

ให้ผู้ช่วยเหลือยืนเคียงข้างผู้ป่วย หันหน้าไปทิศทางเดียวกันแล้วจับแขนข้างหนึ่งของผู้ป่วยพอดีที่คอ มือผู้ช่วยเหลือข้างหนึ่งอ้อมไปข้างหลัง รัดบันเอวของผู้ป่วยไว้ และพาเดินไปทิศทางเดียวกัน

วิธีอุ้มกอดด้านหน้า

กรณีที่ผู้ป่วยมีรูปร่างเล็กกว่าผู้ช่วยเหลือ และผู้ป่วยเดินไม่ได้ แต่ยังสามารถใช้ขาข้างใดข้างหนึ่งได้

ให้ผู้ช่วยเหลือคุกเข่าลงข้างหนึ่ง ใช้มือทั้งสองข้าง ช้อนตัวผู้ป่วยบริเวณหลังและเข่า แล้วยกผู้ป่วยขึ้นโดยใช้กำลังขา ถ้ายังมีสติให้ใช้แขนด้านในคล้องคอผู้ช่วยเหลือ

การเคลื่อนย้ายโดยใช้ผู้ช่วยเหลือ ๒ คน

กรณีที่ผู้ป่วยตัวใหญ่หรือมีน้ำหนักมากไม่สามารถช่วยเหลือตามลำพังได้ จำเป็นต้องใช้ผู้ช่วยเหลือมากกว่า ๑ คนในการเคลื่อนย้าย ซึ่งวิธีนี้จะทำให้ผู้ป่วยรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยมากกว่า

วิธีที่ ๑ วิธีอุ้มเคียง

ผู้ช่วยเหลืออุ้มบริเวณศีรษะและไหล่ ส่วนอีกคนอุ้ม สะโพกและขา แล้วออกเดินพร้อม ๆ กัน

วิธีที่ ๒ วิธีพยุง

ให้แขนทั้ง ๒ ข้างของผู้ป่วยพาดที่ไหล่ของผู้ช่วยเหลือทั้งสอง แล้วจับมือผู้ป่วยไว้ ส่วนมืออีกข้างหนึ่งให้พยุงผู้ป่วยไว้

วิธีที่ ๓ วิธีอุ้มแบบนั่งสองมือ

ผู้ช่วยเหลือทั้งสองคุกเข่าหันหน้าเข้าหากัน โดยให้ผู้ป่วยอยู่ตรงกลาง ผู้ช่วยเหลือใช้มือประสานกันแล้วยกผู้ป่วยขึ้นขึ้นพร้อม ๆ กัน

การเคลื่อนย้ายโดยใช้ผู้ช่วยเหลือ ๓ คน

ใช้ในกรณีที่ต้องเคลื่อนย้ายผู้ป่วยในท่านอน และผู้ป่วย
ไม่รู้สีก้าว โดยระยะทางที่เคลื่อนย้ายจะต้องไม่ไกลมาก

ผู้ช่วยเหลือ ๓ คน ยืนเรียงกันข้างตัวผู้ป่วย หันหน้าเข้าหาผู้ป่วยจากนั้นคุกเข่า
ข้างใดข้างหนึ่ง ควรเป็นเข่าข้างเดียวกัน ผู้ช่วยเหลือคนแรกใช้แขนข้างหนึ่ง
สอดใต้ศีรษะตรงบริเวณคอและไหล่ของผู้ป่วย มืออีกข้างสอดเข้าที่หลัง
คนที่สองสอดแขนข้างหนึ่งที่บริเวณเอวและสะโพก อีกข้างสอดเข้าที่ขาที่นอนบน
คนที่สามสอดแขนข้างหนึ่งใต้เข่า อีกข้างสอดที่ข้อเท้า

การเคลื่อนย้ายโดยเปลหาม

การขนย้ายในลักษณะให้ผู้ป่วยนอนราบ กรณีผู้ป่วยมีอาการ
ช็อกหมดสติ บาดเจ็บรุนแรง กระดูกขาหัก หรืออื่น ๆ โดย
จะต้องใช้ผู้ช่วยเหลือ ๔ คน หรือแค่ ๒ คนก็ได้

การเคลื่อนย้ายโดยเปลหาม

ในการเคลื่อนย้าย ซึ่งอาจทำได้ง่ายโดยดัดแปลงวัสดุ

๑. บานประตู

๒. ผ้าขาวม้า โดยนำมาผูกมัดกับไม้ท่อนยาว ๆ ๒ ท่อน

๓. ผ้าห่ม ผ้าปูเตียง โดยนำมาพับตามวิธีการเคลื่อนย้าย

โดยใช้เปลหาม

การเคลื่อนย้ายโดยเปลหาม

ในการเคลื่อนย้าย ซึ่งอาจทำได้ง่ายโดยดัดแปลงวัสดุ

๔. เสื้อผ้า นำมาดัดแปลงได้ โดยใช้ไม้ยาว ๆ ๒ อัน สอดเข้าไปในตัวเสื้อ แต่ต้องติดกระดุมให้แข็งแรง หรือใช้เข็มกลัดช่วย

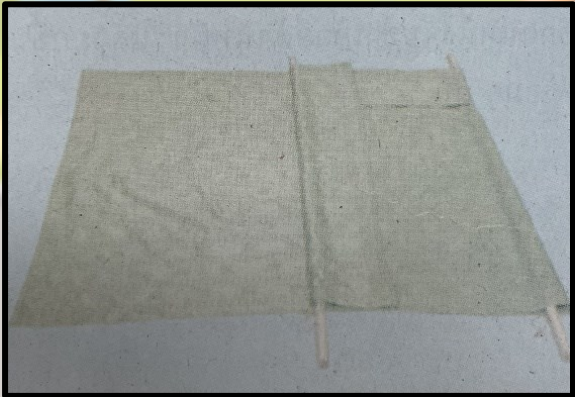

เปลหาม

กางผ้าออก วางไม้ยาวที่แข็งแรงบนผ้า ประมาณ ๒ ใน ๓ ของผ้า แล้วพับชายผ้าตลบขึ้นไป

วางไม้ยาวบนผ้าอีกด้านหนึ่งใต้ผ้า ที่ตลบขึ้นไป

เปลหาม

ตกลงผ้าด้านซ้ายให้เลยทับไม้ด้านขวามือ

การเคลื่อนย้ายโดยใช้เก้าอี้

วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้ป่วยที่รู้สึกตัวดี ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บที่ทรงอกและท้อง แขน หรือตาแต่ต้องไม่มีการบาดเจ็บที่กระดูกสันหลัง หรือต้องการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยชั้นลงบันได ผ่านมุม หรือช่องทางแคบ ๆ

เก้าอี้ มี ๒ วิธี

วิธีที่ ๑

ให้ผู้ป่วยนั่งพิงเก้าอี้ที่แข็งแรงที่จะรับน้ำหนัก
ของผู้ป่วย ผู้ช่วยเหลือทั้ง ๒ คน ต้องอยู่
ด้านข้างของผู้ป่วยทั้ง ๒ ข้าง หันหน้าเข้าหากัน
ให้มือข้างหนึ่งจับพนักเก้าอี้ ส่วนมืออีกข้าง
จับขาเก้าอี้ แล้วยกขึ้น

เก้าอี้ มี ๒ วิธี

วิธีที่ ๒

ให้ผู้ป่วยนั่งพิงเก้าอี้ที่แข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักของผู้ป่วย ผู้ช่วยเหลือ **คนหนึ่งจับพนักเก้าอี้เอียงไปด้านหลัง** ผู้ช่วยเหลือ **อีกคนหนึ่งจับขาเก้าอี้ด้านหน้า** แล้วยกขึ้น

กิจกรรมสาธิตการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

กิจกรรมสาธิตการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

๐๑

การเคลื่อนย้าย

โดยผู้ช่วยเหลือคนเดียว

๐๒

การเคลื่อนย้าย

โดยใช้ผู้ช่วยเหลือ ๒ คน

๐๓

การเคลื่อนย้าย

โดยใช้ผู้ช่วยเหลือ ๓ คน

๐๔

การเคลื่อนย้ายโดยใช้เก้าอี้

ใบงานที่ ๑ เรื่อง การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างปลอดภัย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การปฐมพยาบาลและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างปลอดภัย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างปลอดภัย
รายวิชา สุขศึกษา รหัสวิชา พ ๒๑๑๐๓ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย โดยกำหนดให้นักเรียนยกตัวอย่างการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยมา ๓ วิธี พร้อมขั้นตอนการปฏิบัติและประโยชน์ของการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยด้วยวิธีนั้น

๑. ....

ขั้นตอนการปฏิบัติ

.....
.....
.....
.....
.....

ประโยชน์ของการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

.....
.....
.....
.....

ใบงานที่ ๑

เรื่อง การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย อย่างปลอดภัย

กิจกรรมสาธิตการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

บทเรียนสะท้อนคิด

หลักความปลอดภัย

ในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง รู้จักสารเสพติด

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาสุขศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

